

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคน ให้มีคุณภาพ และมีความสามารถที่จะปรับตัวอย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จากการประชุมเมื่อวันที่ 5-9 มีนาคม 2533 เป็นการประชุมระดับโลกเรื่อง การศึกษาเพื่อปวงชน ณ โรงแรม แอมบาสเคอร์ซีตี้ หาดจอมเทียน จังหวัดชลบุรี ได้พร้อมใจกันประกาศปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน มุ่งเน้นให้ทุกประเทศดำเนินการสนองตอบความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ด้วยการระดมใช้สรรพกำลังและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทยได้ดำเนินการสอดคล้องกับปฏิญญาดังกล่าวแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 รัฐบาลเริ่มให้ความสนใจ และกำหนดเป็นนโยบายทางการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นอย่างทั่วถึงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ให้มีการขยายโอกาสการศึกษาภาคบังคับต่อไปอีก 3 ปี ได้ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษา ในปีการศึกษา 2533 จำนวน 119 โรงเรียน และเมื่อคราวประชุมคณะรัฐมนตรีในวันที่ 14 พฤษภาคม 2534 ได้มีมติเห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการขยายการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาคในลักษณะของการกระจายอย่างทั่วถึง โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา ตามโครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับเพิ่มเติมปีละประมาณ 1,000 ห้องเรียน/โรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 เป็นต้นไป สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 ซึ่งในปีการศึกษา 2537 มีโรงเรียนในความรับผิดชอบทั้งสิ้น 4,323 โรงเรียน มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนต้น จำนวน 350,407 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2537)

นโยบายดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้ในข้อ 3 คือ เร่งพัฒนาการจัดกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศติดตามผล เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของ นักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะพื้นฐาน โดยเน้นการพัฒนาทักษะด้านอาชีพให้สามารถ พึ่งตนเองได้ ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม และตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาชาวบ้าน (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534)

จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) นับว่าเป็นภารกิจใหม่ ที่เพิ่มเข้ามาในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งดำเนินการสอนมาแล้วเป็นเวลา 4 ปี การดำเนินการ ดังกล่าวจะบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรที่วางไว้หรือไม่ขึ้นอยู่กับพัฒนากระบวนการสำคัญสาม กระบวนการพร้อม ๆ กันไปคือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการ นิเทศการศึกษา ในช่วงที่ผ่านมามีกระบวนการนิเทศการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของ ศึกษาในเทศก์มีน้อยมาก สาเหตุอาจจะมาจากงานวิชาการในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นงานใหม่ที่ ศึกษาในเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังไม่ผ่านการอบรมเพิ่มพูน ประสบการณ์อย่างทั่วถึง จึงขาดความมั่นใจในการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น

กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่ยอมรับกันว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนา พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน สำหรับบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาโดยตรงก็คือ ศึกษาในเทศก์ ภารกิจหลักของศึกษาในเทศก์ก็คือ การพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ (บรรจง ชูสกุลชาติ อ้างถึง ใน ปริชา นิพนธ์พิทยา, 2537) ศึกษาในเทศก์จะก้าวหน้าได้ต้องพัฒนาตนเอง เพราะศึกษาในเทศก์ เป็นผู้นำทางวิชาการ ต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านงานวิชาการเป็นอย่างดี มิฉะนั้นจะแนะนำ ครูได้อย่างไร จะต้องเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง ต้องรู้บทบาทของตัวเอง (สมชัย วุฒิปรีชา อ้างถึงใน ปริชา นิพนธ์พิทยา, 2537) การกระจายอำนาจทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายที่จะกระจายอำนาจทางการจัดการศึกษาลงไปสู่ระดับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียน ผู้ มีบทบาทอย่างมากในการจัดการศึกษาต่อไปคือ ศึกษาในเทศก์ (สัมพันธ์ ทองสมัคร อ้างถึงใน ปริชา นิพนธ์พิทยา, 2537) กระบวนการนิเทศการศึกษา ศึกษาในเทศก์จะต้องปฏิบัติการณ์เทศผ่านผู้บริหาร

ไปยังครูผู้สอน หรือผ่านครูผู้สอนไปยังนักเรียน (รุ่ง แก้วแดง อ่างถึงใน ปรีชา นิพนธ์พิทยา, 2537) ศึกษาในเทศก์เป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้อุณหภูมิการศึกษาดีหรือไม่ดี ถ้าจะปรับปรุงการศึกษาแล้วให้พัฒนาที่ผู้บริหาร และศึกษาในเทศก์เป็นขั้นต้นเสียก่อน ถ้ามีการประกาศหลักสูตรใหม่แล้วคนที่จะทำให้ครูปฏิบัติตามหลักสูตรอย่างได้ผลคือ ศึกษาในเทศก์และผู้บริหาร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้คิดถึงเรื่องกลุ่มทักษะภาษาไทยในระดับประถมศึกษา และคิดถึงเรื่องการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คนที่จะช่วยได้ดีที่สุดคือ ศึกษาในเทศก์ การสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะมีวิธีการและหลักการสอนที่แตกต่างกับระดับประถมศึกษาเป็นอย่างมาก ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเริ่มมีการเลือกเรียนว่าจะเรียนต่อ หรือเรียนเพื่อเพิ่มพูนทักษะและความรู้เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพ ศึกษาในเทศก์จะต้องรู้เรื่องและติดตามการเรียนการสอนของครู การเรียนการสอนตามหลักสูตรเท่านั้นไม่เพียงพอ ควรมีกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมนอกหลักสูตร จะต้องมีการปรับให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น (ก่อ สวัสดิพิธานย์ อ่างถึงใน ปรีชา นิพนธ์พิทยา, 2537) การเป็นศึกษาในเทศก์ไม่ใช่ว่าเราเก่งกว่าเขา แต่เราคือส่วนเติมเต็มในส่วนที่ขาดไปในการจัดการเรียนการสอน เพราะจะมีประโยชน์กับเขามาก (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ อ่างถึงใน ปรีชา นิพนธ์พิทยา, 2537)

ในช่วงที่ผ่านมา การจัดการศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษามุ่งเน้นทางด้านปริมาณเป็นสำคัญ แต่ความเป็นจริงแล้วคุณภาพการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษามาโดยตลอด และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้วางหลักการและความมุ่งหมายไว้อย่างชัดเจนว่ามุ่งยึดถือการพัฒนาบุคคลใน 4 ด้าน คือ ด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม ให้สมดุลกันโดยเปิดโอกาสให้เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสมกับวัย และได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ในแผนนโยบายการศึกษาและแนวทางการจัดการศึกษา งานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เปิดสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ถือว่าเป็นภารกิจใหม่ที่จะเพิ่มเข้ามาในการนิเทศการศึกษาของศึกษาในเทศก์ การนิเทศการศึกษาจะมีประสิทธิภาพ ศึกษาในเทศก์ต้องพัฒนาตนเองเกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีความรู้ความสามารถในการให้คำแนะนำ การให้ความช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534)

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในความรับผิดชอบของงานสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อแก้ปัญหา ให้ความร่วมมือ และให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร ผู้สอน และบุคลากรของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร ให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
3. เพื่อพัฒนาวัตกรรมการเทคโนโลยี รูปแบบการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
4. เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ อันจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน และสามารถแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานดังกล่าวได้ รวมทั้งให้มีขวัญกำลังใจในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
5. เพื่อให้คำปรึกษาและประสานงานทางวิชาการแก่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศ
6. เพื่อประสานงาน และให้ความร่วมมือกับสำนักงานศึกษาธิการเขต สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ดำเนินโครงการและงานพัฒนาต่าง ๆ ที่กระทรวงและกรมมอบหมายไปยังเขตการศึกษาจังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2536) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษานั้นมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคน พัฒนาครู ช่วยเหลือครู ให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนางานด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การศึกษา ช่วยประสานงาน และความร่วมมือให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังจะสร้างความมั่นคงในอาชีพครู สร้างสรรค์กำลังใจให้แก่ครู เพื่อจะได้ร่วมมือกันพัฒนานักเรียนให้เกิด

พัฒนาการตามความมุ่งหมายของการศึกษา

จากสภาพปัญหาและความสำคัญในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ ซึ่งเคยปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาเฉพาะในระดับประถมศึกษา กอปรกับประสบการณ์ในการนิเทศงานวิชาการในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีน้อย การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของศึกษานิเทศก์ที่จะพัฒนาคุณภาพ ในการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา และจุดหมายของหลักสูตรจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งผู้วิจัยในฐานะที่เป็นศึกษานิเทศก์ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เห็นว่าการศึกษาค้นคว้าความต้องการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ในภาคใต้ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าเป็นภาคที่มีความแตกต่างกับภาคอื่นๆ มาก ทั้งในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ภาษา และการประกอบอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาชีพเกษตรกรรมและเป็นเกษตรกรรมในครอบครัว สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญในการจัดการศึกษา รวมทั้งการนิเทศการศึกษาด้วย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคใต้ ซึ่งตรงกับขั้นตอนของการดำเนินงานนิเทศการศึกษาและการวางแผน ในขั้นตอนที่ 1 คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาศึกษานิเทศก์ ได้ตรงกับความต้องการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคใต้
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติในภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ ที่มีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ปีการศึกษา 2537 จำนวนรวมทั้งสิ้น 611 คน

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ นโยบาย เป้าหมายการดำเนินงานด้าน วิชาการในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2534) และขอข่ายงานวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532) ดังมีประเด็นสำคัญดังนี้

1. นโยบาย เป้าหมายการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
3. งานการเรียนการสอน
4. งานสื่อการเรียนการสอน
5. งานวัด และประเมินผล
6. งานห้องสมุด
7. งานนิเทศการศึกษา
8. งานด้านการวางแผนงานวิชาการในโรงเรียนและกำหนดวิธีดำเนินงาน
9. งานส่งเสริมการสอน
10. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

คานิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ความต้องการพัฒนาตนเอง หมายถึง ความต้องการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำไปใช้ในการนิเทศการศึกษา

งานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง งานวิชาการตามกรอบการวิจัยประกอบด้วยนโยบายหลักการ เป้าหมายการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน งานส่งเสริมการสอน งานประชุมอบรมทางวิชาการ

โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคใต้

ศึกษานิเทศก์ หมายถึง ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในจังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ ที่มีโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคใต้ ปีการศึกษา 2537

ภาคใต้ หมายถึง พื้นที่ที่แบ่งตามภูมิศาสตร์ จัดเป็น 3 เขตการศึกษา คือเขตการศึกษา 2 ได้แก่ ยะลา นราธิวาส ปัตตานี สตูล เขตการศึกษา 3 ได้แก่ สงขลา นครศรีธรรมราช ชุมพร พัทลุง สุราษฎร์ธานี และเขตการศึกษา 4 ได้แก่ ภูเก็ต พังงา ระนอง กระบี่ ตรัง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 2 3 และ 4 นำผลการวิจัยไปใช้วางแผนพัฒนาศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงาน

การประเมินศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย